

แนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
THE GUIDANCE OF THE TEACHER DEVELOPMENT FOR ACTIVE
LEARNING MANAGEMENT IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

¹วรินทร์ เทพนุรักษ์ และ ²ทิพย์พพร มหาสินไพศาล
¹Warintron Tepnurak and ²Tippaporn Mahasinpaisan

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, ประเทศไทย
Panyapiwat Institute of Management, Thailand.

¹warintron1591@gmail.com

Received: October 25, 2024; **Revised:** November 6, 2024; **Accepted:** December 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการ
จำเป็น และแนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 365 คน โดยการสุ่มแบบหลาย
ขั้นตอน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 3 ท่าน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม (ค่าความ
เชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .984) และแบบสัมภาษณ์ สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency),
ค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ร้อยละ (Percentage), ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์
เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูเพื่อจัดการ
เรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ($\bar{X} = 3.45$) เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน คือ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล สำหรับ

¹ นักศึกษา สาขาวิชาการจัดการการศึกษาและความเป็นผู้นำ คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.43$) เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน คือ การวัดและประเมินผล การออกแบบการเรียนรู้ และการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และ 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรียงลำดับได้ดังนี้ การออกแบบการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล และการพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ 3) แนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา คือ การจัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตร และออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มสาระการเรียนรู้ อบรมพัฒนาครูตามความสนใจ และนับชั่วโมงที่นำไปใช้จริงเป็นส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ตลอดจนสร้างกรอบความคิดในการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และวัดสมรรถนะครูเพื่อการพัฒนาขยายผลต่อไป

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น, แนวทางการพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The objectives of this research are to study the current conditions, the desirable conditions, the needs, and the guidance of teacher development for promoting Active learning. The sample group consisted of 365 teachers under The Secondary Educational Service Area Office 2, selected through multi-stage sampling and three key Informants. The research tools were questionnaires (the reliability was .984) and interviews. The statistical analyses included frequency, mean, percentages, Modified Priority Needs Index (PNImodified), and content analysis. The research findings revealed: 1) The current conditions of teacher development for promoting active learning are at a moderate level in all aspects ($\bar{X} = 3.45$). The three highest means are Organizing learning activities, Using and developing instructional materials and Measurement and Assessment. The desired conditions are at a high level across all aspects ($\bar{X} = 3.45$), with the three highest means being Measurement and Assessment, Learning design, and Using and developing instructional materials. 2) The needs of the development of teachers for promoting active learning are ranked as follows: Learning design, Promoting the teacher's competency assessment in educational measuring and assessment, and Teacher development in academic competence. 3) The guidance for teacher development for promoting Active learning in schools, as suggested by educational administration experts, includes organizing training on curriculum analysis and collaborative learning design

within subject area departments, training teachers based on their interests, counting actual hours of application as part of professional advancement, and creating a mindset for applying assessment and evaluation to improve students and measure teacher competency for further development.

KeyWords: the need assessment, the guidance of teacher development, active learning management

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อสภาพสังคม การเมือง และ เศรษฐกิจของโลกหรือสถานการณ์ “VUCA World” หมายถึง โลกที่มีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความสลับซับซ้อน และความคลุมเครือ ทำให้เกิดการปรับตัวให้รู้เท่าทันกระแสธารของโลก เช่น แนวคิดการรับมือกับโลกอนาคตแบบ “BANI World” คือ โลกที่เปราะบาง เต็มไปด้วยความกังวล คาดเดายาก และเข้าใจยาก (จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2566) ทำให้ระบบการศึกษาที่มีมาแต่เดิมไม่สอดคล้องกับสถานการณ์โลก การจัดการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายให้เกิดการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย ไม่เพียงพอในการพัฒนาผู้เรียนให้เท่าทันและมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (ศุภภัทรวิศิรา เกตุสุนทร และฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี, 2564) การศึกษาจึงต้องทำหน้าที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นนำไปสู่การประมวลแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นต่างๆ เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายพัฒนาผู้เรียนในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ (วัฒนาพร ระวังบุทก์, 2563) สอดคล้องกับรายงานของ World Economic Forum เรื่องแนวโน้มและทิศทางของอาชีพในอนาคต ระบุถึงทักษะการทำงานที่จำเป็นภายในปี 2025 ไว้ 4 ด้าน คือ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านคน ทักษะด้านเทคโนโลยี และทักษะการบริหารจัดการตัวเองซึ่งรวมถึง ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ Active learning และ Learning strategies (ประอรพิต กัษรวิวัฒนา, 2564) การปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนรู้ของประเทศไทยตามหลักสูตรฐานสมรรถนะมีเป้าหมายสอดคล้องกับการสร้างทักษะที่จำเป็นเพื่อสร้างผู้เรียนให้มีสมรรถนะในการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกอนาคต

กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติ ร่าง แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2566-2580) ฉบับปรับปรุง กำหนดหลักการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ตบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable

Development Goals : SDGs) มุ่งหวังพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ จึงประกาศนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2560) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ และจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพหุปัญญาให้กับผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในรูปแบบ Active Learning ควบคู่กับการส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู ให้มีความพร้อมด้านวิชาการ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ในหมวดที่ 7 มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

สถานศึกษาขับเคลื่อนนโยบายการจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะที่เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติได้โดยการส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการและทักษะการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับกมลวรรณ แสนเสนาะ (2565) ที่ให้ความเห็นว่าสถานศึกษาพึงมีวิสัยทัศน์ด้านวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง แสดงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก โดยการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เป็นกระบวนการสำคัญเพื่อช่วยพัฒนาด้านการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีคุณลักษณะเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน (วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู, 2562) ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกาศให้โรงเรียนในสังกัดจำนวน 52 โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการใช้จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ส่งเสริมผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ จนสามารถสร้างองค์ความรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดทักษะการคิดขั้นสูงทั้งการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า พัฒนาผู้เรียนให้สร้างทักษะหลากหลายที่จำเป็นในชีวิตประจำวันต่อไปได้ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่าเป็นการส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิด และการกระทำของผู้เรียน มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ค้นหาวิธีการเรียนรู้ของตนเองสู่การเป็นผู้รู้คิด ทำให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้กับบริบทและปัญหาอย่างหลากหลาย สร้างทักษะเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอด

ชีวิตและช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (Cambridge Assessment International Education, 2017) สอดคล้องกับ อริยา คูหา (2562) ที่กล่าวว่า Active Learning เป็นนวัตกรรม การสอนเพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองพร้อมเข้าสู่การเป็น พลเมืองและพลโลกยุคใหม่และเป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน สามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ที่ สังเคราะห์ และประเมินผล (ภริมา วินิธาสถิตย์กุล และ ชนิษฐ์ แยมขวัญยืน, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อได้ข้อมูลในการส่งเสริม สนับสนุนวิชาชีพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่จะเสริมสร้างผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็น นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนบริหารการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในการ ผลิตผู้เรียนที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้ เชิงรุก
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อศึกษา แนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนครูจากโรงเรียนในสังกัดจำนวน 52 โรงเรียน รวม ทั้งสิ้น 7,028 คน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่วิจัยครั้งนี้ คือ ครู 365 คน จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie & Morgan, (1970) R.V.

Krejcie & D.W. Morgan, 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด 2560) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ขอบเขตความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) ตามขนาดของโรงเรียน แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ให้ครบจำนวนตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างต่อประชากรในโรงเรียนแต่ละขนาด ดังนี้ ขนาดกลาง 3 คน ขนาดใหญ่ 21 คน และ ขนาดใหญ่พิเศษ 341 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษาและการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 3 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และศึกษาองค์ประกอบด้านการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการการออกแบบการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ และ 6) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแบบสัมภาษณ์ ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสอบถามความคิดเห็นและขอแนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียน เฉพาะความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 3 ลำดับแรก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ (Frequency), ค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ร้อยละ (Percentage), ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูเพื่อจัดการ

เรียนรู้เชิงรุก 3 ลำดับแรก ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครู ด้านการวัดและประเมินผล และการพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ $PNI_{modified}$ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ด้าน	ค่าเฉลี่ย		$PNI_{modified}$
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	
การออกแบบการเรียนรู้	3.34	4.45	0.36
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.49	4.40	0.30
การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้	3.48	4.44	0.31
การวัดและประเมินผล	3.48	4.47	0.31
การพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ	3.46	4.40	0.32
การส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล	3.46	4.41	0.35
ระดับ	ปานกลาง	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ การส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล และการออกแบบการเรียนรู้ สำหรับสภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการวัดและประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก จัดเรียงลำดับได้ ดังนี้ การออกแบบการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล การพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 3 อันดับแรก สรุปได้ดังนี้ 1) จัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) จัดกลุ่มอบรมพัฒนาครูตามความสนใจและนัดชั่วโมงที่นำไปใช้จริงเป็น

ส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และ 3) สร้างกรอบความคิดในการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และวัดสมรรถนะครูเพื่อการพัฒนาขยายผล

ตารางที่ 2 แสดงผลการให้ความเห็นหรือแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ความเห็น	ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา			สรุป
	การออกแบบการเรียนรู้	การพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ	การส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล	
ท่านที่ 1	จัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตรและพัฒนาให้ครูออกแบบการเรียนรู้ได้	กำหนดนโยบายการนับชั่วโมงอบรมที่นำไปใช้จริงในชั้นเรียนด้วยการนิเทศแบบกัลยาณมิตร และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	สร้างกรอบความคิด (Mindset) ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหา และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	จัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตรและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ นิเทศติดตามผลการอบรมแบบกัลยาณมิตร ร่วมกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างกรอบความคิดในการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
ท่านที่ 2	วางแผนนโยบายให้ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	พัฒนาครูเป็นกลุ่มแบ่งตามหัวข้อเรื่องที่สนใจและจัดหาผู้นำมาช่วยสนับสนุน	วางระบบการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ และใช้การวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนาขยายผล	ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกลุ่มพัฒนาครูตามความสนใจและจัดหาผู้นำมาช่วยสนับสนุน ใช้การวัดสมรรถนะครูเพื่อการพัฒนาขยายผล
ท่านที่ 3	พัฒนาให้ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และความต้องการของผู้เรียน	กำหนดให้การพัฒนาครูเป็นส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	พัฒนาครูให้เกิดสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลจากปัญหาในการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน	พัฒนาให้ครูออกแบบการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นความต้องการของผู้เรียนจากปัญหาในชั้นเรียน นำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ
สรุป	จัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตรและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	จัดกลุ่มอบรมพัฒนาครูตามความสนใจและนับชั่วโมงอบรมที่นำไปใช้จริงเป็นส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	สร้างกรอบความคิดในการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาสมรรถนะครูจากปัญหาในชั้นเรียน และวัดสมรรถนะครูเพื่อการพัฒนาขยายผล	1) จัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) จัดกลุ่มอบรมพัฒนาครูตามความสนใจและนับชั่วโมงที่นำไปใช้จริงเป็นส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าทางวิชาชีพ 3) สร้างกรอบความคิดในการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และวัดสมรรถนะครูเพื่อการพัฒนาขยายผล

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

1. การพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงถึงความประสงค์ของครูที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในทุกด้าน สอดคล้องกับพันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ และประกาศนโยบายและจุดเน้นปีงบประมาณ 2567-2568 ในการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามแนวคิดทฤษฎีอย่างมีความสุข

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ซึ่งพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (อภิवास โภธิตาทอง, 2563) อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ซึ่งพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากเช่นกัน (ศักดิ์นรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล, 2563) อันสะท้อนถึงสภาพของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเชิงมหภาค ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมที่มีความประสงค์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างสอดคล้องกัน

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ด้านการออกแบบการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 (ยุภาลัย มะลิซ้อน, 2563) ซึ่งพบว่า ความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือด้านการออกแบบการเรียนรู้เช่นกัน เนื่องจากเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งครูจะต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด ครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบ รูปแบบ ขั้นตอน เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนรูปแบบและวิธีการในการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ดังนั้นการสร้างองค์ความรู้ และพัฒนาครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนากระบวนการอื่น ทั้งในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลและด้านการพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ ตลอดจนเป็นรากฐานในการพัฒนาครูในด้านอื่นๆ ต่อไป สอดคล้องตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องดำเนินการพัฒนาครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภริมา และชนินันท์, 2565) และยิ่งสอดคล้องกับ

ผลการศึกษา เรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (กนกวรรณ ฉัตรแก้ว, 2563)

3. แนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกในด้านการออกแบบการเรียนรู้ การพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ และการส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 3 อันดับแรก พบว่า การพัฒนาครูในด้านการออกแบบการเรียนรู้ มีแนวทางดำเนินงานโดย การจัดอบรมสร้างองค์ความรู้ กำหนดนโยบายขับเคลื่อนการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกันภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญช่วยฝึกฝน สนับสนุนครูให้เกิดความชำนาญในการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ Vygotsky (1978) ซึ่งจะพัฒนาครูจากพัฒนาการที่เป็นจริง ไปยังระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ผ่านกระบวนการอบรมสร้างองค์ความรู้ และการส่งเสริมสนับสนุนการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่องในกระบวนการปฏิบัติงานจริง พัฒนาครูให้มีความพร้อมสามารถทำหน้าที่ หรือทำงานได้อย่างสมบูรณ์

แนวทางการพัฒนาครูดังกล่าว สอดคล้องกับผลการสังเคราะห์วิธีการพัฒนาครูเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 (อภิवास โภธิตาทอง, 2563) ที่พบว่าค่าคะแนนความถี่ของการฝึกอบรม และสัมมนามีค่าสูงสุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของวัชรา เล่าเรียนดี (2556) ที่ว่า การพัฒนาวิชาชีพต้องพัฒนาในขณะที่ทำงานและต่อเนื่อง มีการอภิปราย มีการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น การโค้ชโดยเพื่อน การศึกษาเป็นกลุ่ม และการเรียนรู้แบบต่างๆ จากการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานจริงอีกด้วย โดยรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีลักษณะสำคัญ คือ เป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง มีการฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ การให้ข้อมูลย้อนกลับกับโอกาสในการคิดไตร่ตรองเป็นรายบุคคล เป็นรายกลุ่ม มีการสืบเสาะความรู้เป็นกลุ่ม มีการโค้ชและช่วยดูแลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน เป็นการพัฒนาที่โรงเรียนขณะปฏิบัติงาน โดยเน้นความร่วมมือกันเปิดโอกาสให้ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ (Collaboration)

การพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ มีแนวทางโดยจัดให้ครูลงทะเลียนเข้าโครงการการพัฒนาครูตามความสนใจ จัดหาผู้นำมาช่วยสนับสนุนพัฒนาครูเป็นกลุ่มย่อย มีกระบวนการนิเทศ กำกับติดตามผลการนำไปใช้จริงในชั้นเรียนแบบกัลยาณมิตร และกำหนดนโยบายการพัฒนาความพร้อมด้านวิชาการของครู เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพครูในการขอมี หรือขอเลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งแนวทางพัฒนาครูดังกล่าว สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่ วัชรา เล่าเรียนดี (2556) กล่าวว่า ครูหรือผู้ที่พัฒนา คือ ศูนย์กลางของการ

ใช้ภาวะผู้นำ และการตัดสินใจ โดยครูเป็นผู้เลือกลงทะเลียนเองตามความต้องการ และสร้างการพัฒนาวิชาชีพ โดยอาศัยวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถภาพ และศักยภาพ และมีผู้บริหารและเพื่อนสนับสนุน การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นความร่วมมือ ความเป็นประชาธิปไตย และให้ความช่วยเหลือสนับสนุน มากกว่าการบังคับ อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และยังคงคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาวิชาชีพครูของ Lieberman (1996) ที่เน้นกระบวนการทำงานจริงเป็นฐานของการพัฒนาวิชาชีพครู โดยกล่าวว่า การทำงานตามปกติในโรงเรียน คือการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิผล ในสถานที่ที่ดีที่สุด

การพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จัดหาผู้นำช่วยสนับสนุน นิเทศติดตามผลและกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการพัฒนาวิชาชีพครูในการขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ สอดรับกับกรอบแนวคิดของการพัฒนาวิชาชีพครูครอบคลุมเสาหลัก 5 ประการ ของ The OECD Teaching and Learning International Survey (2018) ที่กำหนดให้พัฒนาครูทั้งความรู้และทักษะพื้นฐานและเฉพาะทาง โดยพัฒนาครูประจำการด้วยสถานภาพทางวิชาชีพ โดยการมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู เช่น โครงสร้างการตอบแทนทางวิชาชีพ และความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

การส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล มีแนวทางในการพัฒนาโดยจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการหลายขั้นตอน เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนากรอบแนวคิดในการใช้กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญเป็นแกนนำในกลุ่มครูเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และดำเนินการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลเพื่อการวางแผนและนโยบายในการพัฒนาครูเพื่อการยกระดับการจัดการเรียนรู้ แนวทางพัฒนาครูดังกล่าว สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล คือ เป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง (Life Long Learning) และเป็นการฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ การให้ข้อมูลย้อนกลับกับโอกาสในการคิดไตร่ตรองเป็นรายบุคคล เป็นรายกลุ่ม มีการสืบเสาะความรู้เป็นกลุ่ม มีการโค้ช และช่วยดูแลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน (วิชรา เล่าเรียนดี, 2556) อีกทั้งยังเป็นวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิवास โภธิตาทอง (2563) เรื่องการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ที่จัดประชุมปฏิบัติการ การศึกษาด้วยตนเอง และใช้กระบวนการ PLC โดยมีระบบการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรกในการพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล และการพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ ซึ่งผู้บริหารการศึกษาอาจพิจารณานำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบ ในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาเชิงรุกในสถานศึกษาโดยจัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกลุ่มอบรมพัฒนาครูตามความสนใจและนับชั่วโมงที่นำไปใช้จริงเป็นส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และสร้างกรอบความคิดในการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และวัดสมรรถนะครูเพื่อการพัฒนาขยายผลได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ฉัตรแก้ว และศรีสมร พุ่มสะอาด. (2564). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 7(1), 136-151.
- กมล โพธิเย็น (2564). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19(1), 11
- กมลวรรณ แสนเสนาะ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใน การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4 GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล. (น. 992-999). สมุทรสงคราม: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตสมุทรสงคราม
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). ประกาศนโยบายและจุดเน้น ปีงบประมาณ 2567-2568. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นจาก <https://ops.moe.go.th/policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2466). ลาก่อน VUCA มาแล้ว BANI : ชวน ผอ. ปรับตัวและโรงเรียนให้ทันการเปลี่ยนแปลง. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.educathai.com/knowledge/articles/652>

- เดชดนัย จุฑาม, เกษรา บาวแซมขอย และศิริกัญญา แกนทอง (2559). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning)*, 3(2), 47-56
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประอรพิต กัษฐ์วัฒนา. (2564). 10 ทักษะจำเป็น World Economic Forum ย้ำชัดคนทำงานควรต้องมีในปี 2025 ถ้าไม่อยากถูกดิสรัป. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2565, จาก <https://www.salika.co/2021/01/23/10-skills-world-economic-forum-2025/>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-26
- ภริมา วินิธาสถิตย์กุล และ ชนินันท์ แยมขวัญยืน (2565). *การเรียนรู้เชิงรุก: แนวทางการเรียนการสอนที่เป็นเลิศในศตวรรษที่ 21*. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(3), 921-933.
- ยุภาลัย มะลิซ้อน, กาญจน์เรืองมนตรี (2563). *การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7(8), 230-242.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตสนามจันทร์.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2563). *สมรรถนะเด็กไทยในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World)*. *คุรุสภาวิทยาจารย์ JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT*, 1(1), 8-9.
- วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู. (2562). *การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ*. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 9(1), 135-163
- ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล. (2563). *การพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก : กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ศุภภัทรวิริศรา เกตุสุนทร และฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี (2564). *การศึกษาในยุค Disruptive Technology Education in the Disruptive Technology*, 5(3), 73-74.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. สืบค้นเมื่อ สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2566, จาก <http://www.sesao2.go.th/>

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้.*
- อภิवास โปธิตาทอง. (2563). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.*
- อริยา คูหา. (2562). *โลกที่เปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ที่ผ่านสู่ Active Learning. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 30(2), 2-12*
- Cambridge Assessment International Education. (2017). Active learning. Retrieved from <https://www.cambridgeinternational.org/Images/271174-active-learning.pdf>.
- Lieberman, A. (1996). *Practices that support teacher development: Transforming conceptions of professional learning. In McLaughlin, M. & Oberman, I. (Eds.), Teacher learning: New policies, new practices (pp. 185-201), New York: Teachers College Press.*
- The OECD Teaching and Learning International Survey. (2018). TALIS 2018 Results (Volume I) Teachers and School Leaders as Lifelong Learners. Retrieved April 15, 2023, from <https://www.oecd.org/education/talis-2018-results-volume-i-1d0bc92a-en.htm>
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society: The developmental of higher psychological process. Cambridge MA: Harvard University Press.*